

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН»

**ПОЄДНАННЯ НАУКИ, ОСВІТИ,
ПРАКТИЧНОГО ВИРОБНИЦТВА
І СПРАВЕДЛИВОГО ПРОДАЖУ
ЯКІСНОЇ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ**

МАТЕРІАЛИ
Х міжнародної науково-практичної конференції,
12 вересня 2019 року

Вінниця, 2019

*Матеріали рекомендовані та затверджені до друку рішенням Вченої ради
ННЦ «Інститут землеробства НААН», протокол № 11 від 01 жовтня 2019 р.*

Редакційна рада:

В.Ф. Камінський, д. с.-г. н., проф., акад. НААН
(голова редакційної ради)

В.М. Стариченко, к. с.-г. н.

М.А. Ткаченко, д. с.-г. н., с.н.с.
(заступник голови редакційної ради)

І.П. Шевченко, к. с.-г. н., с.н.с.

В.Ф. Сайко, д. с.-г. н., проф., акад. НААН

Г.А.Мазур, д. с.-г. н., проф., акад. НААН

Е.Г. Дегодюк, д. с.-г. н., проф.

П.І. Бойко, д. с.-г. н., проф.

Л. П. Коломієць, к. с.-г. н.

М.С. Корнійчук, д. с.-г. н., проф.

В.Г. Кургак, д. с.-г. н., проф.

І.Т. Слюсар, д. с.-г. н., проф.

За редакцією д-ра с.-г. наук В.Ф. Камінського

Відповідальний за випуск – Ю.О. Соколюк

Поєднання науки, освіти, практичного виробництва і справедливо-го продажу якісної органічної продукції (Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції 12 вересня 2019 року, Чабани) / за ред. д-ра с.-г. наук В.Ф. Камінського. – Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. – 316 с.

Представлено результати наукових досліджень з питань виробництва та споживання органічної продукції. Розкриті важливі питання впровадження органічного виробництва та визначено перспективні напрями подальших наукових досліджень. Проаналізовано сучасний стан використання земельних ресурсів в основних ґрунтово-кліматичних зонах України з урахуванням соціальних, політичних, економічних, енергетичних і екологічних реалій сьогодення.

Розраховано на керівників і спеціалістів сільського господарства, наукових співробітників аграрного профілю, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Вирощування органічної сільськогосподарської продукції ґрунтується на загальних принципах сприяння розвитку біологічних процесів в агроєкосистемах з максимальним використанням їхніх внутрішніх природних ресурсів. Це обумовлює особливості до виробничого процесу і передбачає проходження трьох періодів – загального, перехідного та післяперехідного періоду.

Загальні вимоги та умови передбачають:

1. Органічне землеробство здійснюється на екологічно чистих землях, не забруднених до небезпечних меж радіонуклідами, важкими металами, пестицидами, хімічними речовинами.

2. Господарська діяльність може проводитися після попереднього обстеження території землекористування на екологічну чистоту ґрунтів.

3. Підприємство повинно застосовувати безпестицидні технології ви-рощування сільськогосподарських культур.

4. На підприємстві повинен застосовуватись ґрунтозахисний обробіток під всі культури, обробіток ґрунту повинен проводитись важкими дисковими боронами і культиваторами на глибину посівного ложа до 5 см, а поверхня ґрунту мульчується пожнивними рештками.

5. Відтворення родючості ґрунтів проводиться за рахунок органічних добрив – це гній, нетоварна частина врожаю (солома зернових і зернобобових, подрібнені стебла кукурудзи, соняшнику, сорго, гички), післяжнивних посівів сидератів. Норма внесення органічних добрив в перерахунку в напівперепрілий гній складає не менше 24–26 т/га. Коефіцієнт перерахунку на напівперепрілий гній пожнивних решток становить 5, сидеральних добрив – 1,5.

6. Синтетичні мінеральні добрива не застосовуються. Винесення рос-линами фосфору і калію у перші роки компенсується здатністю даної системи землеробства переводити важкодоступні та недоступні їх форми в доступні для рослин. У наступні роки винесення калію та фосфору буде компенсуватися внесенням фосфорного борошна і сільвініту. Винесення азоту компенсується введенням у структуру посівів 20 % багаторічних бобових трав. А при залишенні на полі нетоварної частини врожаю на кожну тонну пожнивних решток вноситься 10 кг діючої речовини азоту у вигляді аміачної води, безводного аміаку чи сечовини;

7. Не застосовуються в органічному землеробстві генетично модифіковані рослини, радіаційно опромінене насіння рослин і меліоранти.

8. Повинен бути високий ступінь мінімалізації обробітку ґрунту.

9. Захист посіву від бур'янів проводиться агротехнічними заходами (культивация, прополювання) та посівами післяжнивних сидератів із хрестоцвітих, які мають алелопатичний вплив на бур'яни.

10. Захист посівів від шкідників і хвороб проводиться агротехнічними, профілактичними заходами, мікробіологічними препаратами.

11. Технічне забезпечення органічного землеробства базується на за-стосуванні широкозахватних важких дискових борін, широкозахватних культиваторів, які дозволяють вести обробіток ґрунту на глибину 4–5 см, кільчасто-шпорових котків, зернових пресових сівалок або сівалок прямої сівби.

12. Підприємства, які вирощують екологічно безпечну продукцію рос-линництва потребують державного правового захисту, для чого вони об'єднуються в Асоціації з виробництва екологічно безпечної продукції харчування. Асоціації відстоюють права і інтереси господарств.

13. Держава повинна надавати дотацію на закупівлю чистої продукції для дитячого, лікувального та профілактичного харчування і сертифікацію продукції на екологічну чистоту.

14. Продукція органічного землеробства повинна проходити відомчу або державну сертифікацію на екологічну чистоту відповідно до українських або міжнародних стандартів.

15. При значному рівні забруднення ґрунтів виростити екологічно без-печну продукцію неможливо.

16. Продаж екологічно безпечної продукції харчування повинен проводитись у спеціалізованих магазинах або у спеціальних відділах загальних магазинів.

До вимог та умов перехідного періоду доцільно віднести:

1. Тривалість – 2–3 роки, іноді до 5–6 років.

2. Пошук постійних ринків збуту продукції.

3. Підвищення надходження відмерлих органічних решток за рахунок використання нетоварної частини врожаю і сидератів.

4. Зменшення доз мінеральних добрив, зміна співвідношення в них між азотом, фосфором і калієм на користь азотних добрив.

5. Зростання частки багаторічних трав в структурі посівних площ.

6. Звільнення поля від коренепаросткових багаторічних бур'янів і пирію за допомогою пошарового обробітку ґрунту важкими культиваторами, або культиваторами-плоскорізами.

7. Звільнення посівного шару ґрунту від потенційного запасу насіння малорічних бур'янів напівпаровим обробітком, у вільний від основної культури час.

8. Відновлення в ґрунті органічними добривами (поживними рештками) зниклих асоціацій мікроорганізмів, які забезпечують оптимальний поживний режим ґрунту.

9. Забезпечення вертикальної аерації ґрунту посівами багаторічних бобових трав (еспарцетом, люцерною, буркуном), сидеральних культур (ріпаком, олійною редькою, білою гірчицею) і мінімальним обробітком ґрунту на 4–5 см після них. Це покращує водний режим, попереджається інтенсивний стік і підвищується несуча спроможність ґрунту.

10. Переривання трофічного зв'язку у ґрунті шкідників і хвороб шляхом частішого шарування (через 18–20 днів), що значно зменшує їх шкоду.

11. Упродовж 3–4 років розрівнюються роз'ємні борозни і звальні гре-бені, які були зроблені під час оранки, поля стають рівними, що дозволяє проводити обробіток на глибину 4–5 см.

Вимоги та умови післяперехідного періоду складаються з:

1. Підприємство, що виробляє органічну продукцію, повинно мати 7 % екологічної площі від усієї закріпленої (до екологічної площі належать луки, пасовища, струмки, лісосмуги, землі під паром, кущі, природні кар'єри, водойми, польові дороги тощо). Мінімум 17 місяців ґрунт повинен бути під різнотрав'яним зеленим покритвом.

2. В сівозміні повинно бути не менше 20% площ засіяних культурами, що відтворюють природну структуру ґрунту (бобові травосуміші, люцерна, сидерати).

3. Сівозмінна повинна містити 60–65% зернових, пшениці приблизно 50 %.

4. Внесення міди обмежено до 4 кг/га, у плодівництві – до 1,5 кг/га, в садівництві – до 2 кг/га.

5. Забороняється застосовувати речовини хімічного походження.

6. Використовувати протравлене насіння заборонено.

7. Розсада повинна бути вирощена з насіння вирощеного на органічній основі.

8. У тваринництві забороняється використовувати кормові добавки хімічного походження.

9. Випасання на луках та моціон жуйних тварин повинен здійснюватись мінімум 90 днів на рік з частотою один раз на тиждень.

10. Приміщення для утримання тварин повинні бути забезпечені окремими годівницями.

11. У процесі годівлі допускається не більше 20 % звичайного корму від річної норми споживання.

12. В раціоні не повинно бути хімічних домішок.

13. Забороняється використовувати хімічні препарати для щеплень і лікування тварин.

Таким чином, вирощування органічної продукції передбачає дотримання певних умов і вимог, які регулюються національними та міжнародними правилами щодо її виробництва.

ЗМІСТ

Mykhailo Kapshtyk REPRODUCTION OF SOIL FERTILITY SELF-REGULATION AND ORGANIC FARMING	3
Teresa Wyłupek, Halina Lipińska, Magdalena Powroźnik, Ivan Shuvar INFLUENCE OF RESEEDING ON THE FLORISTIC COMPOSITION OF DEGRADED GRASS ECOSYSTEMS	7
П. І. Бойко, Я.С. Цимбал, В. М. Волошин РАЦІОНАЛЬНІ СІВОЗМІНИ – ОСНОВА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	15
Я.В. Бородіна, А.І. Фатєєв, А.Л. Бородін ПРОГНОЗ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ҐРУНТІВ МІКРОЕЛЕМЕНТАМИ В УМОВАХ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА	19
І. М. Малиновська ВПЛИВ ОБРОБЛЕННЯ НАСІННЯ СОЇ ФОСФАТМОБІЛІЗУВАЛЬНИМИ МІКРООРГАНІЗМАМИ І BRADYRHIZOBIUM JAPONICUM 71T НА СТАН МІКРОБІОЦЕНОЗУ РИЗОСФЕРИ	23
О. Б. Вінюкова МАРКЕТИНГ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СПОЖИВЧОМУ РИНКУ	28
Р. А. Вожегова, А. М. Коваленко ПЕРСПЕКТИВИ ВЕДЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА У ПІВДЕННОМУ СТЕПУ	32
С.П. Дворецька ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТУ «ГУМАТ - ГЕЛЬ» У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КВАСОЛІ ЗА ОРГАНІЧНОЇ СИСТЕМИ ЗЕМЛЕРОБСТВА . .	37

В. Г. Кургак, У. М. Карбівська, В. Ф. Мартишук ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ЛУКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ	282
В.М. Волошин, Н.Г. Копитець ФОРМУВАННЯ ЛУЧНИХ ТРАВСТОЇВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	285
І.І. Сенник, Г.П. Сидорук ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СІЯНИХ СІНОКОСІВ В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА КОРМІВ .	289
Halina Lipińska, Teresa Wyłupek, Ivan Shuvar INFLUENCE OF THE OTHER COMPONENT IN A MIX AND OF GROUNDWATER LEVEL ON THE RATE OF GRASS REGROWTH ON ORGANIC SOIL	292
Л.М. Голик, В.М. Стариченко, М.І. Штакал, В.Ю. Буряк СЕЛЕКЦІЯ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ДЛЯ ОРГАНІЧНОГО ТА ІНТЕНСИВНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	297
С. О. Хоменко, Т. В. Чугункова, М. В. Федоренко, Є. А. Кузьменко, І. В. Федоренко КОЛЕКЦІЙНІ ЗРАЗКИ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ ЯК ДЖЕРЕЛА СТІЙКОСТІ ДО ВИЛЯГАННЯ	301
Т.О. Чайка, І.О. Яснолоб, І.І. Лотиш ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ	303

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПОЄДНАННЯ НАУКИ, ОСВІТИ, ПРАКТИЧНОГО
ВИРОБНИЦТВА І СПРАВЕДЛИВОГО ПРОДАЖУ
ЯКІСНОЇ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

*X міжнародної науково-практичної конференції,
12 вересня 2019 року*

Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Друк. арк. 29,75. Умов. друк. арк. 27,67.

Обл.-вид. арк. 19,77.

Наклад 100 прим. Зам. № 3177/1.

Віддруковано з оригіналів замовника.

ФОП Корзун Д.Ю.

Свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця
серія В02 № 818191 від 31.07.2002 р.

Видавець та виготовлювач ТОВ «ТВОРИ».

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 6188 від 18.05.2018 р.

21027, м. Вінниця, вул. Келецька, 51а, прим. 143.

Тел.: (0432) 603-000, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852.

e-mail: info@tvoru.com.ua

<http://www.tvoru.com.ua>